

2 שער

פעילות מערכתית במחוז וברשות המקומית

33 עמ' **מבוא**

34 עמ' **במחוז:**

תכנון פעילות מערכתית במחוז

תוכנית כנס מחוזי - דוגמה א'

תוכנית כנס מחוזי - דוגמה ב'

37 עמ' **ברשות המקומית ובקהילה:**

תכנון תוכנית מערכתית ברשויות המקומיות והאזורים

פעילות ברשות - דוגמה א'

פעילות ברשות - דוגמה ב'

הערכת הפעילות הרשותית

45 עמ' **הקמת מרכז הכוונה לנוער לקראת השירות בצה"ל**

הכנה וליווי של בני נוער לקראת השירות הצבאי -

52 עמ' **על ידי אלומה**

53 עמ' **פעילות מדריכות חיילות ברשות המקומית - מסלול חימ"ש**

נובוא

חוזר מנכ"ל: נכונות לשירות ומוכנות לצה"ל תשס"ח, קובע כי: "התוכנית מחייבת רצף חינוכי בין המסגרות המרכזיות: בית הספר והרשות המקומית". ראייה מערכתית זו של התוכנית היא אחד החידושים המשמעותיים בחוזר המנכ"ל.

אין ספק כי הנחת היסוד העומדת בבסיס קביעה זו, רואה את התהליך החינוכי-ערכי המכוון אל הכנתם של בני הנוער לקראת שירות משמעותי, כמחויב בראייה מערכתית כוללת.

שער זה באוגדן מתמקד במערך המחוזי והרשותי, המחייב שיתופי פעולה, שילוב זרועות ותיאום בין התוכניות המופעלות באחריות הרכז לחינוך חברתי והצוות החינוכי בבית הספר, לבין התוכניות המופעלות באחריות מנהל יחידת הנוער ברשות.

על מנת לסייע בכך, מוצעות בשער זה הצעות לתכנון פעילויות מערכתיות במחוזות וברשויות וכן דוגמאות לכנסים מחוזיים ולפעילויות שיתופיות ברשויות.

בשער זה מובא דגם של מרכז הכוונה לנוער לקראת השירות בצה"ל, כהמלצה לרשויות לפיתוח מרכז המאגם את כל משאבי הרשות בנושא.

במטרה לבדוק את מידת היישום וההצלחה בהשגת המטרות ברשות הוספנו שאלון למנהל היחידה לנוער שמטרתו הערכת הפעילות הרשותית וניתן להיעזר בו גם בתכנון היעדים.

מוחזז

תכנון פעילות מערכתית במחוז

הקמת ועדת היגוי מחוזית בנושא "נכונות לשירות ומוכנות לצה"ל".

חברים בוועדה: מנהל המחוז מטעם משרד החינוך, מנהל המחוז מטעם מינהל חברה ונוער, ראשי התחומים במינהל חברה ונוער במחוז לנושא הכנה לצה"ל, נציג שפ"י במחוז, נציג מינהל בתי הספר העל-יסודיים, נציג רשויות מקומיות, נציג משרד הביטחון במחוז, נציג צה"ל - מערך מג"ן.

תפקידי הוועדה:

- קבלת תמונת מצב מחוזית על בסיס נתוני הגיוס
- קביעת מדיניות מחוזית בהתאם לנתונים ולצורכי המחוז
- גיבוש דרכי עבודה משותפים לקידום הנושא
- קביעת דרכי מעקב ובקרה
- הצעת מודלים לעבודה ברשויות
- הצגת "סל פעילויות" של הגופים המעורבים

סל פעילויות מינהל חברה ונוער:

- הצגת האוגדן
- הדגמת שיתופי פעולה בין גורמים - שבוע הגדנ"ע
- (חלקו של כל גוף בהצלחת שבוע זה)
- הדגמת פעילות חינוכית - הצגת טבלת מיפוי הפעילויות

סל פעילויות מערך מג"ן:

- על תפקיד המד"ן - הקניית מידע רלוונטי לבני הנוער בצומתי הכרעה לקבלת החלטות מיטביות
- מיצג חילות
- "מדבר מהשטח"
- יום הבוגר

סל פעילויות משרד הביטחון:

- "בעקבות לוחמים"
- סדנאות בית ספריות: "לקראת שירות"

סדנאות:

- הצעות לבניית מודלים רשותיים

תוכנית כנס מחוזי - דוגמה א'

□ הכנה לצה"ל

□ כנס מחוז דרום

□ שנת תשס"ט

סדר היום:

התכנסות וכיבוד

דברי פתיחה:

מנהל מינהל חברה ונוער מחוז דרום

מפקדת מחוז דרום

תפיסת מערך מג"ן ומשרד החינוך את נושא ההכנה לצה"ל:

מערך מג"ן, צה"ל

מפקחת מינהל חברה ונוער

נתוני גיוס כבסיס לתוכנית בית ספרית/רשותית וזו"חות פרט:

נציגת מערך מג"ן, צה"ל

הפסקה

סל פעילות "הכנה לצה"ל":

רכז ההכנה לצה"ל דרום - משרד הביטחון

מפקד בסיס גדנ"ע

מפקח של"ח - מיצג חילות ושבוע גדנ"ע

סל פעילויות מערך מג"ן

הפסקת צהריים

הצגת מודל עבודה ברשות:

מנהל מינהל חברה ונוער מחוז דרום

מודלים לעבודה -

פעילות סדנאית בקבוצות:

תכנון מודל רשותי בנושא ההכנה לצה"ל

תכנון מודל בית ספרי בנושא ההכנה לצה"ל

תכנון מודל במסגרות חוץ בית ספריות בנושא

הצגת הממצאים במליאה

סיכום

כנס מחוזי - דוגמה ב'

- ☐ הכנה לצה"ל
- ☐ יום עיון בנושא: הטמעת חוזר מנכ"ל
- ☐ מינהל חברה ונוער מחוז מרכז
- ☐ שנת תשס"ט

משתתפים: מנהלת משרד החינוך במחוז, מנהל מינהל חברה ונוער במחוז, רכזי חינוך חברתי, יועצות, נציגי מועצות תלמידים, מפקדי מערך מג"ן, מפקחים כוללים, רכזים רשותיים לנושא הכנה לצה"ל.

סדר היום:

התכנסות

מושב ראשון:

דברי פתיחה: מנהלת המחוז

ערכים ודילמות בהכנת הנוער לצה"ל: מפקד בה"ד 1

יחסי צבא - חברה והגיוס לצה"ל במחוז: מפקד לשכת גיוס

הפסקה

מושב שני:

מקומה של מערכת החינוך בהכנה לשירות: פאנל בהשתתפות מפקדת בה"ד, מנהל בית הספר, חייל בוגר תיכון במחוז, מפקחת מחוזית לנושא הכנה לצה"ל - מינהל חברה ונוער, נציג מערך מג"ן, נציג מועצת תלמידים.

מושב שלישי:

הכנה לצה"ל הלכה למעשה לאור הנחיות חוזר מנכ"ל: שולחנות עגולים.

סיכום

ברשות המקומית ובקהילה

תכנון תוכנית מערכתית ברשויות המקומיות והאזורים

בדגש על יצירת רצף חינוכי בין פעילות בתי הספר לפעילות המסגרות החינוכיות החוץ בית ספריות

משתתפים	תכני הארוע	תוצרים מצופים	
מפקח המינהל + מפקד איזור רכז רשות בנושא ההכנה לצה"ל	1. הצגת נתוני הגיוס ביישוב 2. העלאת חשיבות העיסוק בנושא	1. הקמת "שולחן עגול" ביישוב או הוספת הנושא לשולחן קיים 2. מינוי בעל תפקיד עירוני מיוחד לנושא	מפגש עם ראש העיר
מנהל יח' נוער, מנהל יח' קידום נוער, נציג צה"ל, נציג משרד הבטחון, נציג תנועות נוער, נציג מח' הרווחה בעירייה, נציג מח' החינוך, מנהל תיכון, רכז חברתי, יועצת בתיכון, ראש מועצת הנוער הרשותית	1. החלטות על פעילויות עירוניות 2. ביצוע פעילויות עירוניות 3. בניית תוכניות לנוער בשיתוף בתי הספר 4. תיעוד	תוכניות עירוניות המיועדות לכלל המלש"בים בעיר, כגון: כנס מתגייסים, הקמת מועדון מלש"בים, הקמת שולחן מידע למלש"בים בקניון, נסיעה לביקורים במחנות צה"ל, פעילות מרוכזת להורי מלש"בים, קורס עירוני לקראת הכנה לצה"ל, הדרכה וליווי מלש"בים עולים חדשים	צוות היגוי עירוני (שולחן עגול)

פעילות ברשות - דוגמה א'

הכנה לצה"ל בראייה רשותית - יוזמה בעיר באר שבע

אוכלוסית יעד:

כלל הנוער בעיר גילאי כיתות י' - י"ב

גורמים שותפים ליוזמה:

מינהל החינוך, הרווחה, יחידת הנוער, קידום נוער, רכז מעורבות חברתית-עמ"ן, המערך הבלתי פורמלי, מנהלי בתי הספר, רכזי החינוך החברתי, תנועות הנוער, משרד הביטחון, מועצת נוער עירונית, צה"ל - חיל חינוך נוער ונח"ל, לשכת הגיוס, "אחר", "בת עמי", "אלומה", ועד ההורים העירוני, הרשות למלחמה בסמים, מציל"ה, משטרת באר שבע, ארגוני מתנדבים רשותיים.

מסגרת וארגון:

בבתי הספר התיכוניים בשעות הלימודים, במסגרות הבלתי פורמליות אחר הצהריים (במועדונים ועוד), במרכז ההכונה לבני נוער במשך כל שעות היום.

מטרות היוזמה:

1. להביא לידיעת בני הנוער את כל אפשרויות הגיוס לצה"ל, האתגרים וההזדמנויות לשירות משמעותי.
2. להדגיש את החשיבות הרבה שיש בגיוס לצה"ל להעצמה האישית ולמיצוי היכולות האישיות.
3. להגביר את המודעות לשירות משמעותי בצה"ל בקרב בני הנוער והקהילה.
4. להגביר את המוטיבציה לגיוס/לשירות בקרב בני הנוער.
4. להעלות את מספר בני הנוער שמשרתים שירות משמעותי צבאי ואחר.
5. להפוך את נושא הגיוס והשירות ליעד שמשותף לכל המערך החינוכי-עירוני-חברתי הפועל ברשות.
6. לחזק את תחושת הקשר והמחויבות לקהילה, לעם ולמדינה.

תיאור היוזמה:

בהתאם לתפיסה הרשותית שכל נושאי הנוער נידונים בפורום של צוות ההיגוי העירוני, עלה לדיון נושא ההכנה לצה"ל.

לאחר דיון בנתוני הגיוס העירוניים התגבשה תוכנית עירונית מקיפה שלה שלושה מסלולים המשלימים זה את זה ותומכים זה בזה:

מסלול ראשון: ◀

הקמת שולחן עגול בית ספרי שבו שותפים מנהל בית הספר, מחנכים, מורה של"ח, יועצת, רכז חינוך גופני, רכזת פדגוגית, רכזי בית, רכז החינוך החברתי, רכז מעורבות חברתית, צה"ל - אגף נוער ונח"ל, נציגי משרד הביטחון, מפקחת החינוך החברתי.

גובשה תוכנית בית ספרית שמטרתה להתאים את תוכנית ההכנה לצה"ל לבית הספר, על פי נתוני הגיוס הבית ספריים, תוך שילוב זרועות של כל השותפים.

מסלול שני:

הפיכת תוכנית ההכנה לצה"ל לחלק מהתוכנית הכוללת של המחלקה לנוער בעיר, מה שהביא להרחבת פעילויות שמכוונות להכנה לצה"ל בשעות אחר הצהריים.

מסלול שלישי:

הקמת מרכז הכוונה לבני נוער לשירות בצה"ל (תוכנית מפורטת של מרכז הכוונה מופיעה בשער זה), לשירות לאומי ולהתנדבות. המטרה המרכזית היא להביא לידיעת בני הנוער, החל מכיתה י', לפני צו ההתייצבות, את כל אפשרויות הגיוס לצה"ל, האתגרים וההזדמנויות לשירות משמעותי. במרכז יבנו שני מסלולים: לבנות ולבנים. על מנת שהמרכז הייחודי ימשוך אליו את בני הנוער, נותני השירות יהיו צעירים, קצינות וקצינים שהשתחררו מצה"ל ודמויות מרכזיות שעשו שירות משמעותי בתחומים שונים (כמו בעלי מוגבלויות ששירתו בצה"ל ועוד). המרכז ייתן מענה ממוקד גם לאוכלוסיות ייחודיות כמו: מסורבי גיוס, פטורי גיוס, חרדים ועוד. הגורמים המפנים יהיו: לשכת הגיוס, המד"נים, הצוות החינוכי בבית הספר, מדריכי קידום נוער ושאר הגורמים המטפלים בבני הנוער.

יעד היוזמה:

כלל בני הנוער בעיר יתגייסו לצה"ל. בנות שהצהירו על דתיותן יתרמו למדינה על ידי שירות לאומי. מוגבלים או בלתי כשירים רפואית יכוונו למסלול התנדבות בצה"ל או בקהילה.

מדדים להצלחה:

שנה א':

הטמעת המסלול הראשון בכל בתי הספר בעיר.

פיתוח תוכניות חדשות להכנה לצה"ל במערך הבלתי פורמלי העירוני.

השלמת תכנון מרכז הכוונה העירוני.

שנה ב':

המשך עבודה משותפת של כל הגורמים המעורבים בליווי היוזמה הרשותית.

שיפור נתוני הגיוס בבתי הספר.

הפעלת מרכז הכוונה העירוני.

חיבור תוכנית התעודה החברתית/מעורבות חברתית (מתן תעודה המציינת את מידת המעורבות בפעילות בקהילה) למרכז הכוונה העירוני.

שנה ג':

המשך עבודה משותפת של כל הגורמים המעורבים בליווי היוזמה הרשותית.

שיפור נוסף בנתוני הגיוס.

שיפור בנתוני השירות המשמעותי במסלולים השונים.

מרכז הכוונה העירוני ישרת את כל המועמדים לגיוס.

יתקיים שיתוף פעולה הדוק בין מרכז הכוונה העירוני למרכז ההפעלה של המעורבות החברתית בעיר.

פעילות ברשות - דוגמה ב'

הכנה לצה"ל בראייה רשותית: יוזמה בערים תל אביב, בת ים ואור יהודה מעגלי שותפות לקידום "מוכנות ונכונות לשירות משמעותי בצה"ל" בקרב בני הנוער

אוכלוסיית היעד:

צוותי חינוך, אנשי מקצוע הנוגעים בחינוך, בני נוער, הורים.

גורמים שותפים ליוזמה:

צה"ל - מערך מג"ן וממד"ה (מחלקת מדעי ההתנהגות), משרד הבטחון, שפ"י כולל שפ"ח (שירות פסיכולוגי חינוכי), מערך הפיקוח על החינוך הגופני, פיקוח כולל, הרשות המקומית על כל יחידותיה הנוגעות בנושא.

מסגרת וארגון:

סדרת ישיבות של מינהל חברה ונוער עם נציגי הצבא ומשרד הביטחון.

שני ימי השתלמות לנציגי צה"ל, מינהל חברה ונוער, מפקחי משרד החינוך מתחום שפ"י, החינוך הגופני והפיקוח הכולל ונציגי שלוש הרשויות שנבחרו על ידי צה"ל.

בכל אחת משלוש הרשויות, השולחן העגול (תוך שילוב גורמים נוספים) נכגש לאורך השנה.

נציגי צה"ל ומפקחי מינהל חברה ונוער מקיימים עם מנהלי בתי הספר, פגישות משותפות, בתוך בתי הספר.

מטרות היוזמה:

1. העלאת הנושא על סדר היום הרשותי בהתאם לדחיפות שלו.
2. ניתוח נתוני הגיוס לשם קביעת יעדים ותוכנית פעולה מותאמת על פי "עקרון תפירת חליפה אישית".
3. גיוס גורמים שונים לשם חיזוק היכולת של הרשות להתמודד עם סוגיות שיעלו במהלך ההיערכות.

תיאור היוזמה:

היוזמה נולדה לנוכח ניתוח נתוני הגיוס של הערים במחוז תל אביב.

במסגרת שולחן העבודה המחוזי, הכולל את כל השותפים, עלה הצורך לפעול בדרך שונה מזו שהיתה נהוגה עד כה, לטיפול בנושא "מוכנות ונכונות לשירות משמעותי בצה"ל" במסגרות החינוך השונות.

הוקם שולחן עבודה מחוזי של כל השותפים על מנת לבחון את סוגיית הגיוס לצה"ל במחוז, תוך שימת דגש על ניתוח הנתונים ולמידה משותפת של התרומה המקצועית הייחודית של כל אחד מהשותפים לנושא.

הצוות המחוזי נערך לעבודה מול שלוש רשויות שנבחרו על ידי המחוז, להשקיע בהן את מירב המשאבים (משאבי זמן וידע של כל השותפים) העומדים לרשות השותפים בשולחן העבודה.

התוכנית תתקיים במספר מעגלים:

1. המעגל המחוזי – ללמידה משותפת, ליווי והדרכה בשטח וניתוח התהליך.
2. המעגל הרשותי (יופעל בשלוש רשויות לפחות) – בכל רשות יפעל שולחן שותפים להבניית תוכנית עבודה וטיפול בנושא. התוכנית תישען על ממצאים ונתוני גיוס של הרשות, כפי שיועברו על ידי נציגי הצבא.
דגש מיוחד יושם על ראיית בני הנוער בכל מסגרות החינוך בעיר מבוקר עד ערב.
3. המעגל הבית ספרי – בכל בית ספר יוקם שולחן עבודה הבנוי ממארג שותפויות של כל העוסקים בנושא בבית הספר וברשות. הצוות הבית ספרי יפעל לבניית תוכנית עבודה, הנשענת על נתוני הגיוס הבית ספריים ונתוני שאלוני העמדות הכיתתיים, תוך מכוונות למתן מענה ברמה פרטנית, כיתתית ושכבתית. דגש מיוחד יושם על הכנה לצה"ל בשלבים מוקדמים יותר מאלה שהיה נהוג עד כה.

עקרונות פעולה:

עיקרון א'	"עקרון תפירת חליפה אישית":
הבסיס לבניית תוכניות הפעולה חייב להיות מותאם לכל מסגרת חינוכית בנפרד בהתאם לנתוני הגיוס.
עיקרון ב'	"עקרון הצבע האדום":
הפעולה תמוקד בהתאם למורכבות ולצרכים שצה"ל יגדיר כצורך דחוף לשינוי דרך הפעולה.
עיקרון ג'	"עקרון המענה ההוליסטי":
כל תוכנית פעולה שתיקבע אמורה לתת מענה רחב מנקודות מבט ויכולות שונות ומגוונות.
עיקרון ד'	"עקרון השותפויות":
כל תוכנית פעולה שתיבנה תכלול את סך השותפים בשולחן העבודה הן ברמת יישוב והן ברמת בית ספר.
עיקרון ה'	בכל אחת ממסגרות הפעולה יבוצעו בקרה והערכה לבדיקת האפקטיביות של התוכניות שייבנו.

יעדי היוזמה:

- ◀ הקמת שולחן עבודה מחוזי רחב – לתכנון מודל ההיערכות לנושא במחוז.
- ◀ הקמת שולחנות עבודה רשותיים לתכנון תוכנית פעולה רשותית.
- ◀ הקמת שולחנות עבודה בית ספריים לתכנון הפעילות הבית ספרית.
- ◀ שיפור בנתוני הגיוס בהתאם ליעדים שנקבעו בכל רשות ובית ספר.

מדדים להצלחה:

שנה א'

כל השותפים בכל אחד מהמבנים הארגוניים שנבנו ברמת המחוז, הרשות והמוסד החינוכי, פועלים יחד ליצירת תוכנית פעולה מתואמת ונפגשים לפחות ארבע פעמים בשנה.
כל השותפים בשולחנות העגולים ביצעו הערכת מצב, הגדירו יעדים לשיפור הניתנים להערכה ומדידה ויצרו תוכניות מותאמות לכל יישוב ולכל מוסד בנפרד.

שנה ב'

שיפור בנתוני הגיוס בהתאם ליעדים שהרשות / המוסד החינוכי קבעו.
נבנו והופעלו כלי הערכה ובקרה למדידת תוצרי הפעולה.

שנה ג'

כל יישוב הקים שולחן עבודה קבוע עם כלל בעלי העניין לפיתוח תוכנית ההכנה לצה"ל בהתאם לנתוני הגיוס.
מערכת הבקרה וההערכה מציגה שיפור נוסף מתמשך בנתוני הגיוס.

הערכת הפעילות הרשותית

(על ההערכה וחשיבותה עיינו בפתיחה לאוגדן)

שאלון למנהלי יחידות נוער/מחלקות חינוך ברשויות:

פרטים אישיים

מחוז _____

1. רשות מקומית, נא לסמן ב X : קטנה _____ בינונית _____ גדולה _____

מועצה אזורית _____

2. האם הוקמה ועדת היגוי לנושא הכנה לצה"ל ברשות? כן/לא

אם כן, מי שותף בוועדה?

נציגי בתי הספר _____

נציגי צה"ל _____

נציגי הורים _____

נציגי תלמידים _____

נציגי תנועות נוער _____

נציגי ציבור _____

אחרים _____

3. האם הוקמה ועדת היגוי לנושא הכנה לצה"ל בבית הספר? כן/לא

באיזו תדירות נפגשת הוועדה?

אחת לחדש _____

אחת ל-6 שבועות _____

אחת לחודשיים _____

אחר _____

4. האם בוועדה משתתפים/חברים נציגי נוער? כן/לא

אם כן, מאילו מסגרות? נא סמן ב X , יש אפשרות לסמן יותר ממסגרת אחת:

מועצת תלמידים ונוער רשותית _____

מתנ"ס _____

תנועות נוער _____

ארגוני נוער _____

קידום נוער _____

נוער עולה _____

אחר _____

5. לפניך מספר היגדים העוסקים ביישום תוכנית פעולה בנושא הכנה לצה"ל ברשות. באיזו מידה אתה מסכים עם ההיגדים הבאים, ברשות שלך:

ההיגד	נכון מאד						כלל לא נכון
נבנו תוכניות חדשות לנוער שלא התקיימו בעבר	1	2	3	4	5	6	1
נוצרו שותפויות חדשות בין הנציגים השונים בוועדה הרשותית	1	2	3	4	5	6	1
נבנו תוכניות לנוער בשיתוף עם בתי הספר שברשות	1	2	3	4	5	6	1
נעשה איגום משאבים לתוכניות לנוער	1	2	3	4	5	6	1
הרשות הקצתה תקציבים חדשים עבור תוכניות לנוער	1	2	3	4	5	6	1
הורחב היקף בני נוער המשתתפים בפעילויות	1	2	3	4	5	6	1
המגזר השלישי מיוצג במינהלת ותורם רבות	1	2	3	4	5	6	1
הורחבה השותפות של בני הנוער בבניית התוכנית היישובית בנושא הכנה לצה"ל	1	2	3	4	5	6	1
ישנה מעורבות רבה מאוד של הורים בתוכניות לנוער	1	2	3	4	5	6	1
הנוער המיוצג בוועדה הרשותית תורם רבות לדיונים	1	2	3	4	5	6	1
הנוער יוזם תוכניות ושותף בביצוען	1	2	3	4	5	6	1

6. כללית, עד כמה תרם האוגדן לטיפול בנושא הכנה לצה"ל באחריות הרשות?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

כלל לא תרם

תרם מאד

7. הערות כללית והצעות

גובה על שיתוף הפעולה

הקמת מרכז הכוונה לנוער לקראת השירות בצה"ל

(הצעה זו הוכנה על ידי מחלקת נוער וקהילה באר שבע)

◀ הנחות יסוד:

- ☐ הגיוס לצה"ל או שירות משמעותי אחר הם מסלול החיברות העיקרי לבני 16-22 במדינת ישראל.
- ☐ תקופת השירות מלווה את האזרח הישראלי בכל אשר יפנה.
- ☐ השירות המשמעותי הינו פלטפורמה לשירות המדינה בה לפרט הזדמנות מיטבית לצמוח ברמה האישית ולהתפתח ברמה החברתית.
- ☐ צה"ל מכיר בחשיבות הקשר בין הקהילה לגורמים הצבאיים כמפתח להצלחת הצעירים והארגון.
- ☐ קיימות תוכניות חברתיות רבות ומגוונות לטיפול בנושאי ההכנה לשירות משמעותי.
- ☐ צעירים רבים אינם לוקחים חלק בשירות משמעותי.
- ☐ חסרה במדינת ישראל תפיסה רשותית כוללת של ההכנה לשירות צבאי.
- ☐ אין עדיין תפיסה רשותית כוללת לליווי המשרתים בצה"ל.
- ☐ הרשות המקומית רואה עצמה אחראית לצעירה גם בזמן השירות בצה"ל.
- ☐ הרשות המקומית הינה הגוף המשפיע ביותר על הצלחת תהליכים חברתיים במדינת ישראל.
- ☐ מחויבות ומנהיגות ראשי הרשות הן סמן קריטי להצלחת כל תוכנית ביישוב.
- ☐ מחויבות ראש העיר והובלתו את הרעיון יקבעו את הצלחתו.
- ☐ מרכז הכנה וליווי משרתים בצה"ל יהווה נדבך נוסף לרצף הטיפול-חינוכי-אזרחי בו שותפים מערכת החינוך המקומית וחברות סטארט-אפ.

◀ מטרת על:

כלל צעירי הרשות יראו בשירות משמעותי זכות אזרחית ראשונה במעלה, ישתלבו בשירות צבאי או שירות לאומי-אזרחי משמעותי ויסיימו את שלב שירותם בהצלחה בדרכם לאזרחות בוגרת, משמעותית ופורייה.

◀ מחזון למציאות:

פיתוח מודל צבא – קהילה ברשות המקומית – **מרכז הכנה לשירות משמעותי וליווי משרתיים בצה"ל** שיהווה פלטפורמה מרכזית המאגדת את מגוון בעלי התפקידים בעיר, הפועלים בנושא גיוס לשירות משמעותי וליווי משרתיים ויפעל ליצירת אווירה עירונית המקדמת שירות משמעותי.

המרכז יהיה פתוח לכלל בני הנוער והמשרתיים ליעוץ, הכוונה וטיפול פרטני וקבוצתי. במרכז יפותחו תוכניות שיתנו מענה לאוכלוסיות ייחודיות.

◀ תפקידי המרכז:

1. קביעת תוכנית עבודה רב שנתית רשותית בכפוף לנתוני הגיוס הרשתיים.
2. הקמת ועדת היגוי מלווה בהשתתפות צה"ל, משרדי הממשלה, הג'וינט, עמותות מובילות בתחומים רלוונטיים וכלל גורמי הרשות.
3. תכלול וסינכרון כלל הפעולות המתקיימות ברשות בתחומי מתן מידע, הכוונה יעוץ וליווי.
4. פיתוח שירותים ייחודיים ותוכניות ייחודיות לכלל המגזרים ביישוב.
5. פיתוח כלי עבודה קהילתית עם קבוצות עבודה – להסברה וסיוע (הורים, מערכת חינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי וכד').
6. ייזום פעולות לגיוס ואיגום משאבים פיזיים ותוכניים.

◀ יעד מרכזי:

כלל בני הנוער ביישוב ישרתו שירות משמעותי למען המדינה בשלושה מסלולים:

1. שירות צבא הגנה לישראל – כל מי שכשיר מתגייס לאחר הכנה מיטבית לתהליך הגיוס.
2. **שירות לאומי** – בנות דתיות, בנים חרדים ובני מיעוטים – משרתיים בשירות לאומי ובתרומה לקהילה במשך שנתיים.
3. **התנדבות** – בלתי כשירים לגיוס בצה"ל שקיבלו פטור מסיבות בריאותיות מצד המדינה, ייבנה עבורם מסלול מיוחד להתנדבות בצה"ל או בקהילה.

◀ יעדים משניים לשנה ראשונה:

- ☐ ביצוע סקר מקדים בקרב בני 19 ברשות - לקבלת מיפוי מהשטח באשר להתפלגות השירות (חיילים, שירות לאומי, התנדבות, לא משרתיים).
- ☐ מיפוי נתוני גיוס ושירות אחר מצה"ל, עמותות השירות הלאומי ואחרים.
- ☐ מיפוי כלל הפעולות הקיימות כיום בתחומים הרלוונטיים (ממשלתי, עירוני, עמותות, פרטי, ארגונים אחרים).
- ☐ כתיבת תוכנית ראש העיר להקמת המרכז (מבנה ארגוני, פרוגרמת מבנה).
- ☐ איתור שותפים אסטרטגיים להקמת המודל העירוני.
- ☐ גיוס והקצאת משאבים להפעלת המרכז.
- ☐ הקמת וועדת היגוי עליונה למרכז העירוני - ראש העיר, צה"ל (מל"ג, מערך מג"ן), משרדי הממשלה, הג'וינט, עמותות מובילות וראשי המערכות העירוניות.
- ☐ איתור פרויקטור מקצועי להובלת התהליך.
- ☐ ניסוח מסמך מכון מטעם ראש העיר למלש"בים והוריהם.
- ☐ הקמת המרכז במבנה קיים והתאמתו לצורכי המקום.
- ☐ בניית תשתית ארגונית לפעולה - קבוצות עבודה של הארגונים הפועלים בשטח ליצירת תהליכי עבודה עתידיים.
- ☐ ריכוז הגורמים הפעילים בעיר במבנה זה למתן שירות, ייעוץ, הכוונה וליווי.
- ☐ הפצת סקר וניתוח ממצאי הסקר לשנה הקרובה.
- ☐ בניית תוכנית לטווח הארוך הכוללת בתוכה מדדים להצלחה לתקופה של מספר שנים.
- ☐ בניית תוכנית עבודה שנתית על פי התפיסה העירונית המשלבת את כל המעגלים יחדיו.
- ☐ חשיפה של כ-70% מתושבי הרשות לפעילות המרכז.
- ☐ חשיפה אגרסיבית של המרכז לבני הנוער ברשות.

◀ אוכלוסיית יעד:

הגעה למרכז: בני הנוער ומשרתיים בגילאי כיתות 16-22 מכל המגזרים בעיר.

תהליך רצף: בני נוער מכיתות י' ועד סיום השירות המשמעותי.

שיתפים בתוכנית:

- ☐ חברת "כיוונים"
- ☐ עיריית באר שבע
- ☐ צה"ל - אכ"א - חתומכ"א
- ☐ צה"ל - מיטב - לש"ג ב"ש ובקו"ם
- ☐ צה"ל - חיל החינוך והנוער - מערך מג"ן
- ☐ צה"ל - יוהל"ן
- ☐ ג'וינט ישראל - עמותת אשל"ים
- ☐ משרד ראש הממשלה - מנהלת שירות לאומי אזרחי
- ☐ משרד החינוך - מינהל חברה ונוער
- ☐ משרד הביטחון - אגף ביטחוני חברתי
- ☐ משרד החינוך - מינהל חברה ונוער
- ☐ המשרד לקליטת עלייה - תחום צבא וחייילים עולים
- ☐ עמותת אלומה - תרבות תורנית, בת עמי, זינוק בעלייה, צהלה
- ☐ נוספים - קצין העיר, אל"ח, לב"י

מבנה פיזי:

- ☐ מבנה בעיר העתיקה צמוד קרקע בסגנון סניף על"ם. עדיפות למקום מרכזי הסמוך למרכז הצעירים על מנת ליצור רצף של שירותי פנאי לנוער.
- ☐ המבנה אמור להיות מקום מזמין ופתוח לבני נוער, לא בסגנון של משרדים אלא מתחם לא פורמאלי עם פינות ישיבה וחדרי ייעוץ באווירה צעירה ואטרקטיבית.

שיווק ופרסום:

- ☐ יצירת תוכנית אסטרטגית לעבודה עם גורמי התקשורת הארצית והמקומית.
- ☐ יצירת פינות קבועות או טור בנושאים הרלוונטיים.
- ☐ פרסום המוני - רדיו דרום, פליירים, פוסטרים, גלויות אישיות וכד'.
- ☐ סוכני שטח - סטודנטים במלגה הנכנסים לכל תיכון.
- ☐ פעילות בקרב יועצות בתי הספר, מחנכות ומנהלות.

- ☐ צבא – לשכת גיוס, מד"נים ומורות חיילות.
- ☐ תנועות וארגוני נוער בלתי פורמאליים בעיר.
- ☐ קשר מול קידום נוער ליצירת מפגשים עם נוער שנשר מהמערכת הלימודית.

◀ **מדידה והערכה:**

1. יש לפנות לחברה מקצועית שתבנה עבורנו מחקר מקדים בנושא המוטיבציה לגיוס לצה"ל – סקר מלש"בים על ידי ממד"ה.
2. יש לגבש כלים מדידים לבחינת הצלחת המרכז.
3. לאחר הסכמות עם אכ"א – ניתוח נתונים אחת לחצי שנה עם הגדרות פילוח שונות.

◀ **מדידה כמותית:**

- ☐ אחוזי גיוס במגזרים ייחודיים ובאוכלוסיות מוחלשות.
- ☐ אחוז המתגייסים לקצונה, ליחידות מובחרות ולשירות קרבי.
- ☐ מצב הרשות בתחום ליקויי שירות – כליאה, עריקה נפקדות.
- ☐ שרידות בשירות המשמעותי – מספר מסיימים בהצלחה.
- ☐ השוואה לרשויות אחרות בסדר גודל דומה.

◀ **מדידה איכותנית:**

- ☐ שינוי תודעתי בקרב בני הנוער המועמדים לגיוס לצה"ל בכלל ולשירות משמעותי בפרט.
- ☐ שינוי תודעתי במגזרים מוחלשים.
- ☐ שיפור ההערכה את המסוגלות העצמית, תחושת ההשתייכות לחברה הישראלית וציפיות להשתלבות חברתית, השכלתית ותעסוקתית.
- ☐ חיזוק הקשר לחברה הישראלית.

◀ **מדידה ברמה הארגונית:**

- מדידה של תהליכי העבודה של המרכז.

רעיונות לתוכניות אפשריות בתחום ההכנה לשירות משמעותי:

- ☐ בניית סל שירותים לכל צעיר ברשות.
- ☐ הקמת מאגר קצינים ולוחמים מתנדבים בני העיר לטובת פעולות מגוונות.
- ☐ בניית סיפורי הצלחה ופרסומם בעיתונות המקומית.
- ☐ יצירת עיתון לגילאי 16-22 המשלב סיפורי משרתים, מלש"בים, אירועי המרכז ומידעים נוספים.
- ☐ אתר אינטרנט למרכז.
- ☐ מערכת מסרונים לצעירים.
- ☐ סדנאות לקראת שירות.
- ☐ מפגש ראשי הרשות עם הורים למתגייסים לקראת השירות.
- ☐ בניית תוכניות פרטניות לקראת שירות.
- ☐ סיורים, טיולים, שדאות ומסעות בליווי צוערים וחיילים לוחמים.
- ☐ הרצאות של מנהיגים ומורשת קרב.
- ☐ אימוץ לוחם.
- ☐ אירועים.
- ☐ הקמת קרן מלגות.
- ☐ כנס מתגייסים עירוני.
- ☐ הסברה בבתי הספר.
- ☐ ביקור ביד לבנים ובמרכזים משמעותיים.
- ☐ עבודה על מנהיגים - למצטיינים.
- ☐ מפגש עם מודל לחיקוי - מנהיגים ואמנים.
- ☐ יום מיצג חילות.
- ☐ יום בעקבות לוחמים עירוני.
- ☐ סרטים - חילות צה"ל, להיות קצין ועוד.
- ☐ חיבור מעגלי הורים, צבא ונוער בתוכניות מגוונות.

◀ רעיונות לתוכניות אפשריות בתחום ליווי משרתים:

- ☐ ביקורי ראשי הרשות, הורים ומלש"בים בטקסי סיום של חיילים.
- ☐ מערכת העברת מסרים תומכים למשרתים.
- ☐ ערבי הוקרה למצטיינים בשיתוף סטארט-אפ.
- ☐ פעילות למשרתים בזמני חופשות.
- ☐ בססוד שירותים ברשות לבוגרי שירות משמעותי.
- ☐ תעודת הוקרה של ראש הרשות למסיימי שירות משמעותי.

◀ חזר הדרכה בנושא שירות לצה"ל:

- ☐ ריכוז תוכניות חינוכיות מבתי הספר השונים בעיר למאגר כללי על מנת שרכזי ההכנה לצה"ל בבתי הספר יוכלו להשתמש בו.
- ☐ ריכוז חומרי ההדרכה של הצבא בנושא גיוס לצה"ל.
- ☐ מאגר של מרצים מתנדבים ובשכר בנושאים של מנהיגות ותרומה למדינה.
- ☐ חומרי הכוונה וייעוץ הכוללים מידע על יחידות הצבא (בערכות מסודרות לכל יחידה בנפרד).
- ☐ פרסומים ודוגמאות למנילות (שאלוני העדפות) וצו ראשון.
- ☐ מקומות השמה למתנדבים בעיר ובדרום.
- ☐ שימוש במייל לאיתור כל ה"לינקים" של יחידות קרביות ואחרות על דף הבית של המרכז.

הכנה וליווי של בני נוער ברשות המקומית לקראת השירות הצבאי על ידי אלומה

אלומה - שירות חובה שהיא זכות!

מדי שנה מסייעת אלומה ליותר מ-3000 צעירים וצעירות דתיים ושאינם דתיים, בעלי צרכים מיוחדים ובריאים בגופם, מכל השכבות החברתיות, לשרת. אלומה מלווה את הצעירים בתהליך הבחירה לפני השירות ובמהלך השירות עד סיומו. תוכניות אלומה שמות דגש על חינוך לאזרחות טובה, הכרה בערך ובחשיבות של שירות לפרט ולכלל ומחדירות מוטיבציה לשירות משמעותי.

אלומה מעניקה למועמדים לשירות, להוריהם ולמוריהם מידע אישי וכללי, הכנה מנטלית והכוונה למסלולי שירות משמעותיים ומתאימים - לכל אחד על פי צרכיו הייחודיים ובהתאם לרצונותיו.

בשני העשורים האחרונים אלומה יוזמת ומובילה פרויקטים שעיסוקם הכנה לשירות משמעותי וליווי תוך כדי שירות:

◀ "משרתות באמונה" - הכנה וליווי של בנות דתיות לקראת שירות צבאי

ובמהלכו - במסגרת הפרויקט מקבלות בנות דתיות המתלבטות ו/או שהחליטו להתגייס לצה"ל, מידע אישי וכללי והמלצות על מסלולי שירות מוגנים. בנוסף, מלווה אלומה את החיילות הדתיות המעוניינות לאורך שירותן. סל הפעילויות של "משרתות באמונה" פועל במסגרת עבודה פרטנית או קבוצתית וכולל: סמינרים, ימי הסברה, חוגי בית, עלונים, מפגשים, גזנ"ע ועוד.

ליצירת קשר: רכזת הפרויקט - 052-4767257

◀ "לקראתך" - קבוצות הכנה לשירות, השתלבות חברתית ומנהיגות -

לנערות יוצאות אתיופיה, קווקז ובוכרה - במסגרת הפרויקט מקבלות הנערות בגיל 17-19 מקרב הקהילות האתיופית, הקווקזית והבוכרית, הכנה והכוונה לקראת שירות צבאי/לאומי משמעותי המסייע להן ברכישת כישורי חיים ומעניק להן כלים להתמודדות עם אתגרי החיים, המאפשרים יציאה ממעגל הסיכון וכניסה למעגל הלימודים והעבודה הנורמטיביים.

ליצירת קשר - 052-4767251

◀ "זינוק בעלייה" - מודל התערבות לשילוב ולקדום עולים יוצאי קווקז

ויוצאי אתיופיה במרחב הקהילתי - מטרת הפרויקט הנה לתת מענה כולל לאוכלוסיית מתגייסים עולים חדשים וותיקים, לבני עולים ולבני משפחותיהם בארבעה צירי התערבות: הכנה לגיוס; ליווי במהלך השירות; הכנה לשחרור; פיתוח מערכי תמיכה בקהילה ובקבוצות הורים.

ליצירת קשר - 052-7203744

◀ "צהלה" - פרויקט חונכות לבני נוער - מתנדבי צהלה הינם קצינים במילואים

התורמים מזמנם ונפגשים באופן קבוע עם קבוצת החניכים. ההתנדבות כ"דמויות הוריות" לצד החניכים במשך ארבע שנים הופכת אותם לסוכני שינוי בחיי הילדים ולמשמעותיים ביותר עבורם ועבור בני משפחותיהם.

ליצירת קשר - 052-4767249

פעילות מדריכות חיילות ברשות הנקומית

- מסלול חימו"ש

מה בין הכנה לצה"ל ומסלול חימו"ש (חינוך משלים) - הזכות שבחובה.

חיילי חימו"ש הם מדריכים-חיילים שעברו הכשרה של מינהל חברה ונוער לשירות במסגרות נוער וקהילה, קידום נוער ושל"ח, תחת פיקוחה של יחידת מורות-חיילות ארצית. חיילי חימו"ש פועלים במסגרת השירות עם נוער על כל גווניו וסוגיו.

מרבית החיילים בוחרים בשירות זה לאחר שרכשו ניסיון בהדרכה או בהתנדבות בשנת שירות. הם בעלי מוטיבציה ויכולת גבוהות לביצוע תפקידים משמעותיים ומכירים בחשיבות ההתנדבות והנתינה.

אחת ממשימותיהם העיקריות של המשרתים במסלול היא ההכנה לצה"ל של גילאי כיתות י"א-י"ב.

המשימה היא הכנה ערכית-חברתית במסגרת קבוצתית שבעקבותיה יכולים להיווצר קשרים אישיים ולפתח ליווי אישי פרטני שיסייע בתהליך קבלת הצו הראשון.

מטרות:

- ☐ הבנת חשיבות השירות בצבא המתבסס על חוק שירות חובה.
- ☐ טיפוח החשיבות של מעורבות, השפעה והתנדבות בקרב בני נוער.
- ☐ טיפוח מנהיגות בקרב בני נוער.
- ☐ סיוע למלש"בים בחשיפת חזקות וחולשות אישיות בהקשר של אפשרויות השירות בצה"ל.
- ☐ אימון בתהליכי קבלת החלטות ומודעות למעבר מהיותך נער לחייל.
- ☐ העלאת מודעות את החשיבות של שמירת ערכים בתוך מערכת צבאית במדינת ישראל.

פרויקטים ביישומים:

- ☐ הקמת חדרי הכנה לצה"ל בחטיבות העליונות - קירות מידע, שיעורים קבוצתיים בנושאים של התנדבות והעצמה, הכנה לגדנ"ע, לוחות מפעילים.
- ☐ שעות קבוצות במערכת של שיעורי חינוך בסיוע למחנך ולרכז החינוך החברתי תוך שימת דגש על הכנה לצה"ל, יציאה למיצג חילות, בעקבות לוחמים, הקוד האתי של צה"ל, שנת שירות מהי?
- ☐ ליווי קבוצת בנות בקידום נוער שנפגשת עם יוה"ל.
- ☐ ליווי קבוצות בנים ומתן מידע על אפשרויות ותפקידים, דיונים על הרווחים מהשירות הצבאי (מפגשים חד-שבועיים).
- ☐ הדרכה בקבוצות בנושאים הבאים - מהי התנדבות? מהי שנת שירות? ליווי מלש"בים שמתעניינים בשנת שירות.

מינהל חברה ונוער <http://noar.education.gov.il>

- פעילויות ערב במתנ"סים בפורמט של: "קפה דילמה" – ישיבה סביב שולחנות עגולים עם כיבוד ו"תפריטים" שהם הדילמות שעולות בשולחן. בכל שולחן יושבים עם בני נוער חייל או חיילת והם מכוונים, מפיגים חששות, מוסרים מידע.
- העברת סימולציות של תהליך המיון בבקו"מ על ידי בניית תהליך מדומה שכזה בחדר, בבית הספר או במתנ"ס.
- ליווי מלש"בים לימי חילות ושבוע גדנ"ע.
- "שידוכים" – בבתי ספר בהם חסר ידע רב בנושאי הגיוס, או שאחוזי גיוס בהם נמוכים מאוד, מגייסים חיילי חימ"ש פאנל חיילים, מביאים מד"ן ועוזרים באופן פרטני במילוי מנילות.
- זמינות יומיומית למלש"בים – שאלות, מנילות ופניות אישיות של התלמיד.

"לעולם לא ניתנת לך משאלה

בלי שיינתן לך גם הכוח להגשימה.

אולם,

ייתכן שיהא עליך

לעמול לשם כך"

ריצ'ארד באך

וזוהי הזכות שבחובה!

